

Voorzet landgoederenbeleid in omgevingsvisie

Concepttekst opgesteld door adviesbureau Wing na werkbijeenkomst 22 oktober 2012

Landgoederen zijn voor grote delen van Gelderland belangrijke dragers van de identiteit en leveren veel maatschappelijke diensten. De maatschappelijke baten van landgoederen worden geduid in het rapport 'In stand houden loont!'.

Provincie Gelderland wil landgoederen ruimte bieden om duurzaam maatschappelijke doelen te blijven realiseren door:

- integrale aanpak met ruimte voor maatwerk planologisch te verankeren
- partnerschap tussen landgoederen, gemeenten en provincie tot uitgangspunt te verklaren in realisatie van gezamenlijke doelen via:
 - langjarige afspraken
 - ruimte voor bijsturing gekoppeld aan monitoring
 - gerichte financiële instrumenten (revolving funds en subsidies).

Belangrijke onderdelen van het landgoederenbeleid in de omgevingsvisie zijn:

- landgoederen te definiëren op grond van hun werkwijze:
 - duurzame instandhouding en ontwikkeling in de tijd
 - integraal beheer van een samenhangend gebied met een brede diversiteit aan karakteristieke (maatschappelijke)waarden
 - centrale verantwoordelijkheid voor sturing/regie

Deze werkwijze maakt dat landgoederen een interessante partij zijn om kosteneffectief provinciale doelen te verwezenlijken. Landgoederen hebben daarbij een uitstraling op de omgeving die groter is dan hun eigen begrenzingen. De 'werkwijze definitie' wijkt af van gebruikelijke definities waarin waarden, functies en omvang centraal staan. Het toont echter de uniciteit van landgoederen beter en maakt onderscheid in landgoederen die provinciale doelen wel en niet verwezenlijken mogelijk.

- kwalitatieve beschrijving van zones waarin landgoederen kenmerkende waarden beheren en ontwikkelen. Identificeer (historisch) samenhangende gebieden in de provincie, zoals Gelders Arcadië, en duid de typerende rol voor de omgeving met aandacht voor de uniciteit, pluriformiteit en (historische) onderlinge samenhang van landgoederen. Nota bene: de zones zullen een globale geografische duiding krijgen maar geen harde begrenzing.
- met maatwerk ruimte bieden aan landgoederen zodat zij maatschappelijke en provinciale doelen kunnen blijven vervullen. Nodig voor maatwerk en langjarige samenwerkingsovereenkomsten is:
 - het duiden van maatschappelijk belang van landgoederen op provinciaal niveau bij gemeenten
 - kennis faciliteren bij gemeenten. Veel gemeenten hebben maar een paar landgoederen en hebben daardoor niet vanzelfsprekend de benodigde kennis in huis (zoals bij een landgoed gemeente als Rheden wel het geval is).
 - duidelijke contactpersonen, 1 loket, 1 besluit
 - rekening houden met de unieke rol van een landgoed in zijn omgeving. De landgoedzones dragen hieraan bij doordat ze een beeld geven van hoe unieke aanvragen passen binnen de provinciale doelen in die omgeving.
 - uitwerking van de kaders en toepassingsmogelijkheden. Voor gemeenten en eigenaren wordt duidelijk gemaakt wanneer en hoe maatwerk voor hen van toepassing kan zijn. Een analyse op de 5 experimenteerpilots van Provincie Gelderland kan hiervoor de basis geven.
 - het beleid is ook van toepassing op nieuwe initiatieven die de potentie hebben om de genoemde waarden te ontwikkelen en duurzaam te beheren. Het stelt nieuwe landgoederen en collectieven (nieuwe samenwerkingsverbanden) die dezelfde potenties bieden in staat om ondersteund te worden (bijvoorbeeld waardevolle agrarische bedrijven in Achterhoek en Twente die vergelijkbare maatschappelijk prestaties leveren als sommige landgoederen).